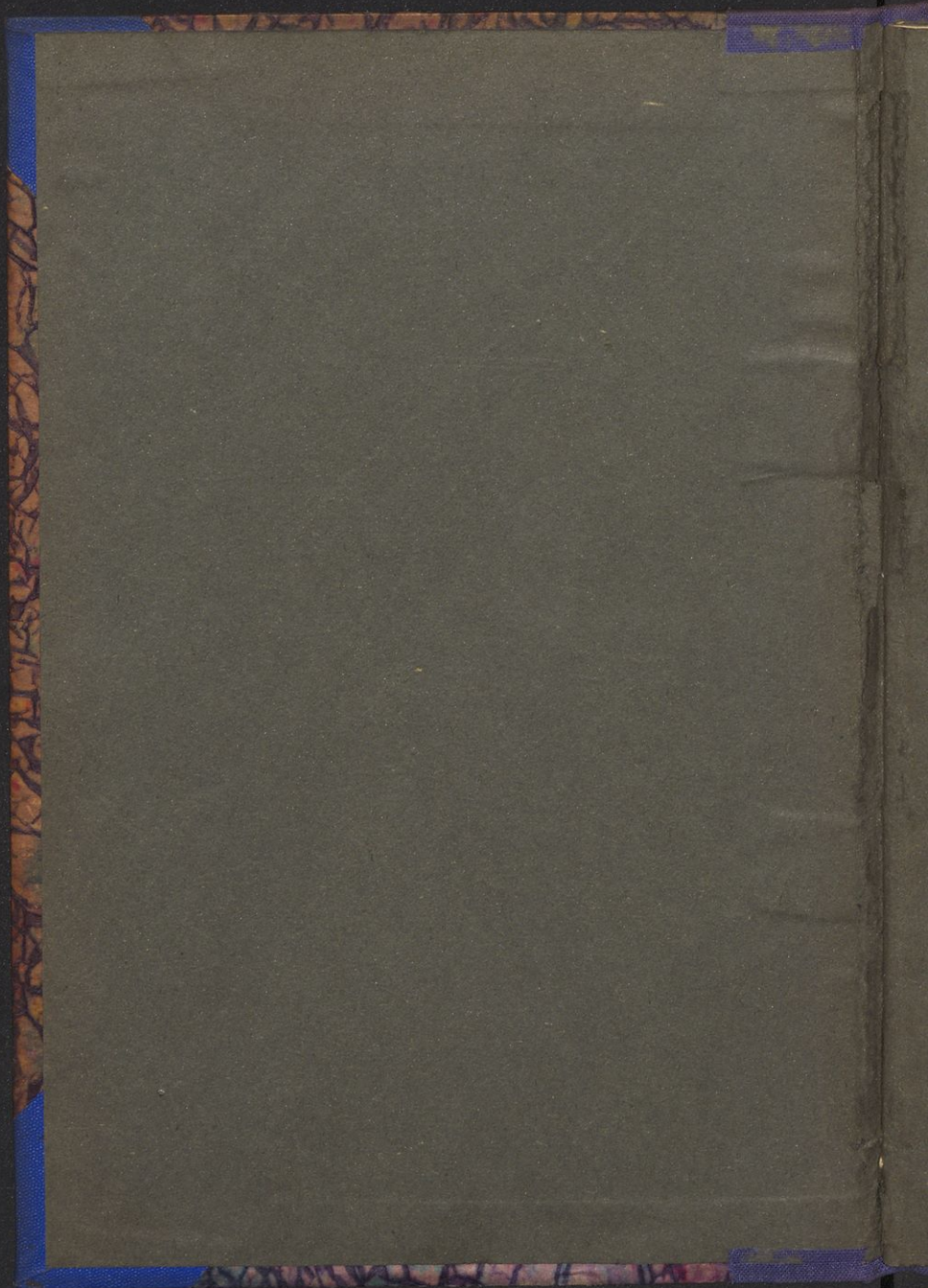

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

50347

Dr. P. Hugo Bren, O. F. M.

KOLUMBOVI VITEZI

Ljubljana 1929

Založilo „Cvetje“ v Ljubljani
Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč

50347

~~48308~~

~~48307~~

J. i.

030029486

Kolumbovi vitezi.

Kolumbovi vitezi so največja katoliška tajna organizacija in druga največja organizacija te vrste sploh. Po številu jo prekaša samo svetovno prostozidarstvo. A ko bi se Kolumbovi vitezi ne bili omejili samo na Severno Ameriko in obrobne države, bi bili najbrž tudi po številu že prekosili framasona, da si še niso obhajali zlatega jubileja svojega obstoja. Ponovno so vplivni katoliški krogi, cerkveni in lajski, že apelirali nanje, naj prekoračijo meje svoje domovine in se, kakor framasoni, skušajo uveljaviti po vsem svetu. Toda doslej so vse take pozive trdovratno odklanjali. Pač zato, ker bi se morali v tem slučaju temeljito preurediti, odnosno svoj izraziti ameriški kolorit vsaj izven Amerike zabrisati; tega pa nočejo.

Gotovo bo marsikoga zanimalo, kaj več zvedeti o teh skrivnostnih vitezih. Saj se je že od več strani izrazila želja, naj bi jih kdo malo obširneje opisal. Kar se je med nami dotlej o njih pisalo, je res premalo, da bi jih v celoti spoznali. Sicer se pa, kolikor vem, tudi drugod ni mnogo pisalo o njih. Ker so meni deloma iz osebnega stika znani, deloma imam na razpolago zadosti prvovrstnih tiskanih virov, bom v naslednjem skušal tej želji ustreči.¹

¹ Ker le parkrat dobesedno citiram, se mi zdi najbolje, da kar tu navadam vse vire, iz katerih sem zajel potrebno snov. So pa sledeči: History of the Order. (Tipkana kopija, poslana mi od vrhovnega tajništva.) — After Forty-Four Years. »Columbia« 1926 June str. 17, 18. — Prospectus. Knights of Columbus. New Haven 1882—1927. — William J. McGivney: Constitution of Supreme Council Laws and Rules of Supreme Council and Laws and Rules for Subordinate Councils of the Knights of Columbus. New Haven, Conn. (To so pravila reda.) — Joseph E. Ransdell: The Knights of Columbus. »Columbia« 1927 Aug. str. 14, 15. James A. Flaherty: These Triumphant Years. »Columbia« 1927 Sept. str. 5, 25, 38. — The Columbian Squires. »Columbia« 1927 May 31. — Brief Courses of Boyology. »Columbia« 1927 Febr. str. 29. — Wilbur Bates: Calles and the Crom. »Columbia« 1927 Jann. str. 5, 27, 28, 32, 35. — F. Duffy-D. Goldstein: Mexico and the American Federation of Labor. »Columbia« 1927 Jann. str. 12, 13, 25, 34, 50. — David Goldstein: Calles and His Friends. »Columbia« 1926 Nov. str. 7, 47. — Pope Pius in Tribute to the Work of Knights in Mexico. »Columbia« 1927 Jann. str. 30. — Joh. Reddin: Youth and the Constitution. »Columbia« 1928 June str. 28, 29. — Supreme Secretary Report (1926/27). »Columbia« 1927 Sept. str. 34, 35, 37. — Viteški duh, oplemenjen po katoliškem duhu, posebno lepo odseva iz »Supreme Knights Letters«. Domala v vsaki številki »Columbij« se nahaja tako okrožno pismo, ki jih zato skupaj omenjam.

1. Red Kolumbovih vitezov.

Da, Kolumbovi vitezi so red. Njih polno uradno ime je Red Kolumbovih vitezov (Order of the Knights of Columbus). Seveda niso red v cerkvenem smislu. Je pa to izključno moški red. Samo moški od 18. leta dalje morejo postati njegovi člani. Ameriške katoliške ženske imajo svoj samostojen viteški red »Hčera Izabele«, ki je posnet po moškem, drugače pa nima z njim nobenega ožjega stika. Pač pa se drug drugega podpirata v stremljenju za katoliškimi in ameriškimi vzori. Dalje je lajiški red. Katoliški in samo katoliški lajki imajo v njem glavno besedo, oni so njegovi voditelji. Duhovnik more biti član, na vse njegove dosedanje viteške stopnje se lahko povzpne. A glavne besede v vodstvu nima, če je tudi škof. Le po en duhovnik je v vsakem viteškem zboru, kot duhovni vodja zbora, kot tak spada med njegovo uradništvo, vsi drugi so le vitezi te ali one stopnje, kakor vsi drugi. Slednjič je tajen red, ker se sprejem v posamezne njegove stopnje vrši po strogo tajnem obredniku.

Vse tajno, tajinstveno ima za človeka že po naravi neko posebno privlačno silo. Pred vsem to velja o tistem tajnem in tajinstvenem, ki je le izbranim in zaupnim znano, drugim pa ne. Računajoč s to človeško naravno lastnostjo, so že stari kulturni narodi: Egipčani, Babilonci, Grki, Rimljani, snovali tajna društva, katerih skrivnosti so bile zaupane le izbranim, zanesljivim članom. Te tajnosti so najboljše propagandno sredstvo za take organizacije. Radovednost žene v njih okrilje tudi take, ki bi se jim sicer ne pridružili, ko bi prej vedeli za njih ustroj in cilje. Enkrat sprejeti vztrajajo in posvete vse zmožnosti dotičnemu cilju. Domala vse te tajne organizacije svojih skrivnosti niso rezervirale za članstvo le radi večje privlačnosti, temveč tudi, in morda pred vsem zato, ker si iz kate-regakoli vzroka ne upajo pokazati vseh svojih kart. Boje se, da bi radi svojih prevratnih verskih, političnih in socialnih ciljev zadele na odpor. V ovčji koži jim je volčje delo znatno olajšano.

Radi te opravičene sumnje cerkev takim tajnim družbam nasplošno ne le ni prijazna, ampak jih celo obsoja in svari pred njimi. Ona se drži pravila: Resnica se ne boji luči. Kdor ima čiste namene in cilje, naj pokaže vse svoje karte, četudi ne ravno široki javnosti. Kdor si tega ne upa, je znamenje, da ima slabo vest. Takemu treba bolj na prste gledati kot očitnemu sovražniku, ker je nevarnejši. Da je ta njena taktika prava, je pokazala zgodovina tajnih organizacij. Domala vsaka je stopila pred javnost s kakim hvalevrednim namenom. Pozneje se je izpod njenega skrivnostnega plašča pokazala ost proti veri, cerkvi, državi ali obstoječemu redu sploh. Nekatere, kakor n. pr. framonstvo, karbonarje in še par drugih je bila cerkev radi tega prisiljena izrečno obsoditi.

S tem pa ni rečeno, da je cerkev načelno nasprotna vsaki tajni organizaciji. Ako ji zaupno predloži vse svoje tajnosti in ona spozna, da niso ne veri, ne nravnosti, ne pravnem redu nasprotni, tembolj,

če to troje pospešujejo, nima nič proti njej, jo celo pohvali in pozdravi kot svojo zaveznico. Tako je s Kolumbovimi vitezi. Preden so kot tajna organizacija stopili na plan, so vse svoje karte predložili cerkveni oblasti v presojo. Sele ko je ona izjavila, da so čiste, so šli na delo. Pri njih nadaljnjem razvoju na odobreni podlagi jih ne le ni ovirala, marveč jim je dajala celo pobudo. »Novodobni križarji« — »Desna roka cerkve«. S takimi in podobnimi laskavimi pohvalami so jih ob slovesnih prilikah odlikovali člani ameriške hierarhije, da celo sv. oče sam. Da po zaslugi, se bomo v naslednjem prepričali.

2. Kratka zgodovina reda Kolumbovih vitezov.

Bilo je 16. januarja 1882. V New Havenu, glavnem mestu države Connecticut, je devet katoliških mož sedelo pri večerji. Zdaj zdaj je kdo potegnil uro iz žepa in pogledal, če je že čas. Po večerji jih je namreč domači župnik Rev. Mihael McGivney povabil k sebi na važen razgovor. Vsi so malo nervozno čakali dogovorjene ure, ker nihče ni prav vedel, o čem bi se rad z njimi razgovoril. Ko je prišla določena ura, so se vsi hkrati dvignili in odšli v župnišče. Župnik jim je v dolgem, resnem govoru opisal, kako privlačno silo imajo na njegove župljane tajne zaprisežene organizacije, katerim pa veren in zaveden katoličan ne sme pripadati kot član. Toda kaj pomaga prepoved. Skušnjava je za mnoge v veri že oslabele prevelika. Treba misliti na slično organizacijo na katoliški podlagi. Sam da je že veliko razmišljal in tudi zamislil tako organizacijo, a ker stvar ni brez težav, bi zaenkrat predlagal, naj bi se že obstoječi »Red katoliških borštinarjev« (Order of the Catholic Foresters) uvedel v župnijo. Sicer ne odgovarja popolnoma zaželenemu namenu, vendar bolje kot navadna katoliška društva.

Po živahni debati, ki je sledila župnikovemu govoru, so navzočni sklenili, da se zaenkrat ta red vpelje v župnijo. Župnik sam je bil pooblaščen, da stopi v stik z njegovim vodstvom v Bostonu, Mass. Takoj je potrebno ukrenil, da sklep čimprej postane dejanje. A na njegovo veliko razočaranje je vodstvo »Katoliških borštinarjev« odklonilo prošnjo, naj bi v New Havenu ustanovilo podružnico svojega reda. Rev. McGivney je nato še intenzivneje začel misliti na novo viteško organizacijo in v glavnih obrisih snovati njena pravila.

Za Svečnico istega leta je zopet povabil svoje zaupnike k sebi. Ko jih je obvestil, da so »Katoliški borštinarji« njegovo prošnjo zavrnili, jim je razvil svoj načrt, ki je bil z navdušenjem sprejet. Ta seja je bila rojstna ura novega viteškega reda, katerega so na naslednji seji krstili na ime: Kolumbovi vitezi. Obenem je bil izvoljen provizoričen odbor.

Poslej so se ti moške še ponovno sešli in se razgovarjali o podrobnostih novega viteškega reda. Proti koncu marca je stvar toliko dozorela, da so mogli državno oblast prositi za potrjenje pravil, tako zvani »charter«. Dne 29. marca l. 1882. je bil Red Kolumbovih

vitezov državnopravno potrjen. Kandidati za sprejem so se začeli hitro priglašati. Ker pa tajni sprejemni obred še ni bil gotov, se provizičnemu odboru ni mudilo s sprejemanjem. Bilo pa je treba tudi velike previdnosti. Očetje reda so takoj spočetka sklenili: Malo, pa tisto dobro in vsestransko solidno. V naslednjih tednih so bila pravila v podrobnostih izdelana. Štiri mesece po spočetju reda, dne 16. maja, je bil sklican občni zbor, ki je izvolil prvi definitivni vrhovni svet (Supreme Council). Koj za tem je zagledal luč sveta prvorojenec Kolumbovih vitezov, prvi podrejeni viteški zbor, ki so ga krstili na ime San Salvador št. 1. Nato so redigirali še obrednik, ki je delal velike preglavice. Več kot leto dni so ga sestavljali. Je pač duša reda. Dne 7. julija 1884 je bil tudi ta predložen vrhovnemu svetu in sprejet. Manjkalo je še cerkvenega odobrenja. S pravili in obrednikom v žepu je oče Kolumbovih vitezov, Rev. McGivney, peljal prvi vrhovni svet h krajevnemu škofu McMahonu in mu oboje predložil ter razložil. Brez vseh težav so dobili tudi cerkveno odobrenje.

Šele sedaj so Kolumbovi vitezi stopili v širšo javnost. Ni jim bilo treba delati posebne reklame. Mnogi so že nestrpno čakali, kdaj se jim bodo odprla vrata v tajne novega reda. So lahko izbirali. Preveč trezni ljudje so bili na krmilu, da ne bi bili. Le najboljše in najzanesljivejše so izbrali. Tudi v druge zvezne države se jim ni kar nič mudilo. Prvo desetletje svojega obstoja so ustanavljali podružne viteške zbornice le po rodni državi Connecticut in sosednjem Rod Islandu. Vsi zbori so ob desetletnici šteli okrog 6000 vitezov. Sledeča desetletja so prodirali vedno dalje in dalje po ogromni Uniji, tako da so bile l. 1904. samo še štiri zvezne države, v katerih niso imeli svojih viteških zborov. Danes so v vseh državah Unije in še dalje po Kanadi, Mehiki, Filipinih itd. Njih število presega 700.000 v preko 2500 viteških zborih. V tem pa ni všteti viteški naraščaj ali mali vitezi (The Columbian Squires).

3. Cilji reda Kolumbovih vitezov.

Kratko izraža njih cilje znano ameriško geslo: »For God and Country — Za Boga in domovino.« To jim ni samo gola fraza, kakor so navadno taka gesla, le odmev nekdanje vere. Oni so res Christophori — Kristonosci, ker se bore za to, da bi Kristus zopet zavladal v Ameriki in vsepovsod. Njih patriotizem, kot drugi vzor, je ožarjen od vere in po njej posvečen.

Da so res božji vitezi, priča to, da sprejemajo v svojo sredo le praktične katoličane. Njih pravila to zahtevajo. Na dan sprejema mora vsak kandidat prejeti sv. zakramente. Ako ne, ga vsaj za takrat odslove. A tudi pozneje pazijo na to, da vsak izpolnjuje svoje verske dolžnosti. Kdor bi jih zanemarjal, ga po pravilih izključijo. Njih vernost se posebno lepo zrcali iz globokega spoštovanja do duhovščine in iz otroške vdanosti cerkvi.

Amerikanec je kot trezno misleč in motreč človek splošno že sam po sebi pravi gentleman. Kako obreганje ob duhovnika v javnosti, kar je pri nas nekaj navadnega, je tudi paganskemu Amerikancu docela tuje. Piscu tega članka se je malone v šestih letih bivanja v Ameriki le dvakrat primerilo, da je bil na ulici izzvan, a obakrat od slovenskih socialistov in po slovensko, ker niso vedeli, da imajo Slovenci pred seboj. Drugače se duhovnik brez strahu lahko postavi pred izhod tovarne, iz katere se vsipljejo izmučeni delavci, kakor roječe čebele iz panja. Nobene žale ne bo slišal. In če bi katera padla, bi se dotični sam obsodil za barbarskega tujca. Tamkajšnja javna morala zahteva, da vsak gleda v duhovniku, če že ne duhovnika, vsaj človeka, ki ima prav tako pravico do gentlemanskega obnašanja napram sebi, kakor vsak drugi.

Kolumbovi vitezi pa ne gledajo v duhovniku samo človeka, sodržavljana in sobrata, marveč pred vsem duhovnika, predstavnika moralne sile in poslanca božjega. Tudi oni vedo, da je duhovnik človek, podvržen istim slabostim kot vsak drugi. A radi tega ne mečejo človeka in duhovnika v en koš. Duhovnik kot duhovnik jim je vedno nedotakljiv, pa bodi ta ali oni, tak ali tak. Napram njemu kot takemu so vedno viteški in polni spoštovanja. Se redko najde tako globoko pojmovanje človeka in duhovnika, kakor je podajajo ti možje mladim vitezom na dan sprejetja. Isto globoko pojmovanje imajo glede cerkve. Človeški element v njej jih ne moti. Oni gledajo v njej le božji element, glede katerega je sine macula et ruga, brez madeža in pege. Odtod njih neomajna lojalnost napram cerkvi in duhovščini, ter njih vedna pripravljenost obema pomagati pri vzvišenem apostolatu, ki ga vršita, brez ozira na osebe, ki ta apostolat vodijo.

Tak je tudi njih patriotizem, kot drugi splošni vzor. Vedo, saj vsak ve, da je v oboževani Ameriki marsikaj gnilega, kar nihče ne more odobravati, naj bo še tak domoljub. A to jim ne kali domovinske ljubezni, ne jemlje požrtvovalnosti zanje. Njih srca in roke so ji odprta, ne da bi bilo treba apelirati na njih patriotizem. Kot katoliški vitezi so bili od strani raznih protikatoliških šovinistov, zlasti iz vrst protestantskih pastorjev sumničeni, da je njih patriotizem hinavščina, da prepričan katoličan sploh ne more biti dober patriot, da v resnici hočejo Ameriko papežu prodati itd. Ker bi jih znala taka sumničenja diskreditirati pri najvišjih predstavnikih domovine, so v smislu svojih pravil njih zanesljivim pooblaščenec pokazali vse svoje najtajnejše karte. Bili so to štirje odlični prstozidarji višje stopnje. Ko so se o vsem natančno prepričali, so to, kar so našli in videli, referirali kongresniku ali državnemu poslancu dr. Ketterju, prostozidarju 33. stopnje. Ta je potem v kongresu, v državni zbornici, izjavil: »Ti štirje odlični možje so edini v tem, da red Kolumbovih vitezov z vsemi svojimi obredi uči globok in plemenit patriotizem, vceplja ljubezen do domovine, poudarja spoštovanje do postavnega reda, zabičava vestnost in nesebičnost v

izpolnjevanju državljanskih dolžnosti in ima državno ustavo za svoj najdragocenejši biser.«²

Javna izjava takega moža je klevetnikom zamašila usta. Kmalu potem, med vojsko, so Kolumbovi vitezi sami z dejanji pokazali, kaka je njih domovinska ljubezen. Z njimi so ne samo lastni domovini, ampak tudi njenim zaveznikom izsilili sijajno priznanje svojemu požrtvovalnemu patriotizmu. Kako, o tem pozneje, ko bomo podrobneje govorili o njihovem delu za Boga in domovino. Zaenkrat se še malo seznanimo z njih specialnimi vzori, ki so: dobrodelje, edinost in bratstvo.

Dobrodelje, kot svoj posebni cilj, razumejo v najširšem pomenu besede in na najširši podlagi. Vsa dela krščanskega usmiljenja, napram vsakemu, to je njih dobrodelni cilj. Kjer je kaka taka potreba, tam priskočijo na pomoč. A kot celotna organizacija ne toliko v posameznih, osebnih slučajih. Te prepuščajo poedinim viteškim zborom, ali zasebno in osebno se udeležujejo krščanski ljubezni poedinih vitezov. Kot organizacija posebno goje organizirano dobrodelje. Kjer se revščina tako rekoč v masah pokaže in so posamni zbori ali poedini vitezi brez moči, tam ji v masi stopijo nasproti. Ob takih slučajih vrhovno vodstvo poleg običajnih mesečnih vplačil (assessment) naloži še izreden prispevek per capita. Vsak član mora plačati, kolikor je pač določeno, ali četrt, ali pol ali cel dolar. Če je naložen cel dolar, jih imajo naenkrat 700.000 skupaj. To se pa že pozna, v kakršenkoli namen jih obrnejo.

A za svoje lastne člane tudi posamič skrbe, deloma preventivno, deloma subsektivno. Red Kolumbovih vitezov je obenem podpora organizacija, kakor stotine drugih v Ameriki. Ni pa izključno podpora organizacija, kakor mnogo drugih. Prvo desetletje svojega obstoja je res sprejemala le take, ki so se želeli zavarovati. L. 1891. pa je začela sprejemati tudi druge. Danes se njeni vitezi dele v dve vrsti: asekurirane in asociirane. Asekurirani, katerih je približno ena tretjina, si za določeno mesečno vplačilo zasigurajo starostno ali kako drugo podporo, ter 1000—2000 dolarjev posmrtnine, ki se izplača svojcem. To breme nosi osrednja blagajna reda. Nezavarovani ali asociirani vitezi sicer vplačujejo mesečne prispevke v blagajno, toda s tem ne dobe nikake pravice do zavarovalnine. Pač pa si s tem pri dotičnem krajevnem zboru zagotove vsa bratsko pomoč za čas bolezni ali kake druge nesreče. Kajti vsak zbor še posebej skrbi za svoje člane, zavarovane in nezavarovane.

Edinost je drugi posebni cilj Kolumbovih vitezov. V slogi je moč, to ve vsak, a ne upošteva vsak. Kolumbovi vitezi to vedo in upoštevajo. Na znotraj skrbe, da vlada v redu harmonija. Vzdržuje jo stroga organizacija. Neizogibne spore na viteški način poravnajo. Na zunaj streme za tem, da bi vse, kar katoliško misli in čuti, v edinosti vere in ljubezni delalo in se žrtvovalo za vzvišeni cilj ka-

² Jos. E. Ransdell, The Knights of Columbus. »Columbia« 1927 Aug str. 14.

toliške cerkve na zemlji, in bi se človeška družba organizirala v eno veliko civitas Dei, božjo državo na zemlji. V čisti veri in nesebični ljubezni, ne v kakem strankarskem političnem udejstvovanju, vidijo to platformo edinosti. Politično so neopredeljeni. Vsakemu je popolnoma na prosto voljo dano, ali je republikanec ali demokrat, ker obe največji politični stranki v Ameriki sta napram veri in cerkvi indiferentni.

Bratstvo je tretji posebni cilj Kolumbovih vitezov. Tudi to goje na znotraj in na zunaj. Na znotraj ob vsaki inicijaciji novih vitezov in ob vsaki priliki poudarjajo, da bodi vitez ne samo prijatelj, ampak brat, bodi ta ali oni, teča ali onega naroda, samo da vidi na njem viteški znak. Če je v potrebi, naj mu pomaga, če je pozabil kaj je, naj ga bratski posvari in mu zopet skuša vlitii viteški ponos in temu primerno obnašanje. Ta medsebojna bratovska, ne policijska kontrola, veliko pomaga k ohranjevanju pravega redovnega duha in bratske vzajemnosti. Ni čuda, da se tudi lepo kaže. Kamorkoli pride Kolumbov vitez in se s svojim viteškim znakom ter tajnim znamenjem izkaže za pristnega, povsod najde viteške sobrate. Brat je med brati, ko se je komaj sestal z njimi. V njih domovih je doma. V njih dobredelnih zavodih, ki jih vzdržujejo, je mesto zanj, če je prostor. Tam ga vitezi-sobratje obiskujejo in mu bratski lajšajo gorje.

Na zunaj se drže načela: Ne veliko govoriti o bratstvu, še manj agitirati zanje, ampak je v dejanju kazati. Nikogar bojkotirati, nad nikomer obupati, vsakemu se s sočutnim bratskim srcem bližati in ga skušati dvigniti. Malenkostna usluga je včasih, ki jo komu izkažejo, a je seme za nove vzore življenja. Ko je bil pisec tega članka v Denverju, Col., v bolnišnici, je odposlanec tamkajšnjega viteškega zbora vsak teden prišel notri. Šel je od sobe do sobe, od postelje do postelje in vsakega bolnika vprašal, česa najbolj potrebuje. Čez par dni je zopet prišel s težko obloženim nosačem. Od bolnika do bolnika je delil darove, ki so jih želeli. Vsakemu je ta sočutna skrb in dejanska ljubezen dobro dela. To je bratstvo Kolumbovih vitezov, na znotraj in na zunaj.

Vrhovni vitez v svojih okrožnih pismih, ki jih priobčuje v redovnem glasilu »Columbia«, vedno znova riše podobo pravega Kolumbovega viteza, zdaj s te, zdaj z one plati, in člane navdušuje za viteške vzore. Tudi iz teh okrožnic se zrcali globoko pojmovanje pravega, pristnega krščanskega kavalirja. Kratko je pravega Kolumbovega viteza orisal bivši veliki vitez James A. Flaherty: »Pravi Kolumbov vitez«, tako piše v svoji okrožnici, »je pred vsem lojalen. Če je lojalen napram svojemu redu in njegovim načelom, lojalen nasproti svoji domovini, veri, družini, prijateljem in samemu sebi, ima vse lastnosti, ki se zahtevajo od njega kot takega.«³ Te lastnosti potem obširneje opisuje. Splošno moramo reči, da ta plemeniti duh vlada v redu, čeravno, zlasti v nižjih vrstah, ni brez smeti, kar je pri taki organizaciji povsem naravno.

³ Supreme Knights Letter. »Columbia« 1927 May str. 3.

3. Organizacija reda Kolumbovih vitezov.

Na krmilu reda stoji vrhovni viteški zbor (Supreme Council of the Knights of Columbus). Te ga tvorijo pred vsem aktivni najvišji uradniki, katerih je osem, in sicer: vrhovni vitez, njegov namestnik, glavni tajnik, blagajnik, odvetnik, zdravnik, nadzornik in duhovni vodja. Nadalje spadajo k vrhovnemu viteškemu zboru še vitezi starejšine, katerih imena so na tako zvanem »charterju«, inkorporacijski listini; potem zastopniki viteških zborov posameznih zveznih držav (State Deputys), eksekutivni odborniki najvišjega viteškega zbora (Board of Directors), ter toliko zastopnikov poedinih viteških zborov, kolikorkrat po 2000 vitezov, ali asekuriranih ali asociiranih, ti štejejo. Vsi, do eksekutivnih odbornikov, imajo pri sejah odločilni glas, ti in od teh naprej pa samo konzultativnega. Najvišja glava tega kompliciranega vrhovnega zbora je vrhovni vitez (Supreme Knight of Columbus).

Vrhovno vodstvo reda v okviru posameznih zveznih držav je v rokah državnih viteških zborov (State Council of the Knights of Columbus). Ti državni viteški zbori obstojajo po vseh onih državah, v katerih so vsaj štirje krajevni zbori z najmanj 400 vitezi. Glava državnega viteškega zbora je državni zastopnik (State Deputy) v najvišjem viteškem zboru. Ostali odbor sestoji iz bivšega državnega zastopnika v najvišjem zboru, aktualnih in bivših velikih vitezov (Grand Knights) poedinih viteških zborov v državi, ter uradniškega štaba državnega viteškega zbora, h kateremu spadajo: namestnik načelnika, tajnik, blagajnik, odvetnik, nadzornik in duhovni vodja.

Na čelu krajevnega viteškega zbora je veliki vitez (Grand Knight). Ostali viteški odbor tvorijo: namestnik velikega viteza, kancler, zapisnikar, finančni tajnik, blagajnik, zdravnik, poročevalec, odvetnik, nadzornik, duhovni vodja, notranji in zunanji stražar, ter pregledovalni odbor (Board of Trustees).

To bi bilo zunanje ogrodje vodstva reda Kolumbovih vitezov. Že iz tega lahko vsak, ki mu je znana uredba Zedinjenih držav, spozna, da je uprava po uredbi države. Tu zvezna vlada, državna vlada in krajevna uprava, z gotovo avtonomijo, skupno ustavo, tam najvišji viteški zbor, državni in krajevni zbori, istotako z gotovo avtonomijo, a skupnimi pravili.

Vrhovni viteški zbor kot celota ima polno moč in oblast, na svojih letnih sejah dajati, odpravljati, spreminjati posamezna redovna pravila v duhu reda. Dv tretjinska večina glasov odloča. Državni viteški zbori so avtonomni. Za soglasje državnih in krajevnih zborov s postavami dotične države, je poskrbljeno že z inkorporacijo. Za harmonijo njih pravil in poslovanja s splošnimi redovnimi pravili skrbi eksekutivni odbor vrhovnega viteškega zbora. Ako je potrebna kaka bistvena sprememba, imajo državni viteški zbori in članstvo poedinih krajevnih zborov, če so dosti močni, itak svoje zastopnike v vrhovnem vodstvu, ki spremembe lahko predlagajo.

Seznamimo se še malo podrobneje z notranjim življenjem in poslovanjem reda, kolikor nam je to dovoljeno. Red ima do sedaj štiri viteške stopnje, peta se pripravlja. Vsaka ima svoj posebni tajni obrednik. V prve tri je kdo lahko hitro sprejet, celo isti dan, ne pa v četrto. Ta je samo za izbrane in vsestransko ustaljene viteze. Ti so uniformirani. Časna sablja s širokim belim trakom, kakor jih imajo naši zastavonoše, in črna salonska obleka je njih uniforma, ki si jo nadenejo le ob slovesnih prilikah. Tudi njih zunanje znamenje, ki je vedno lahko nosijo, je drugačno, kakor pri prvih treh stopnjah. Glede promocije na višje stopnje ni nobenega razločka med asekuriranimi in asociiranimi vitezi. Razlika med njimi je le pri upravi reda. V odbore morejo biti voljeni le asekurirani vitezi.

Zunanji sprejem se takole vrši: Ako želi kdo vstopiti, mora najprej zaprositi za priporočilo kakega aktivnega viteza zbora, v katerega misli stopiti. Ako je ta ugleden, zlasti še, če jih več podpira njegovo priporočilo, gre zadeva hitro naprej. Na prihodnji mesečni seji se prebera imena novih kandidatov. Nato se imenik izroči zborovemu organizatorju v nadaljnje poslovanje. Njegova naloga je, se prepričati, imajo li prijavljeni kandidati za sprejem potrebne lastnosti. Ako jih sam pozna, da so neoporečni, zlasti da so praktični katoličani, ali če drugi navzočni lahko jamčijo zanje v tem oziru, je prva preiskava završena. Dotični pridejo na listo resnih kandidatov. Ako tega ni moč takoj ugotoviti, mora organizator sam ali po zaupnikih poizvedovati, so li kandidati taki, kakor pravila zahtevajo. Če tega ni mogoče drugače ugotoviti, zahteva izjavo župnika, v katerega župnijo kdo spada. V tem slučaju njih kandidatura postane resna šele, ko se je vse to ugotovilo. Še daljši je kajpada proces glede onih kandidatov, ki žele biti sprejeti kot asekurirani vitezi. Kajti pri teh pridejo še drugi pogoji v poštev: starost, zdravje, stanovski poklic itd.

Resni kandidati pridejo nato v roke posebni komisiji sedmih vitezov, ki jo sestavi veliki vitez zbora. Tisti, ki imajo vsaj pet članov te komisije zase, pridejo na volivno listo, kateri ne, so zavrtnjeni. O izidu poslovanja te komisije se sestavi posebna listina, podpisana od njenega predsednika. Na sledeči seji veliki vitez prebere izid splošne preiskave. Isto stori na posebni seji glede onih, ki so srečno prestali to preizkušnjo. Nato odredi končno tajno glasovanje celega viteškega zbora, ali naj se kandidati sprejmejo ali ne. Če ni bilo preko štirih neugodnih glasov, so vsi kandidati in cumulo izvoljeni. V nasprotnem slučaju se vrši ponovna volitev za vsakega posameznega. Kdor dobi pet neugodnih glasov, morda celo ponovno, je vsaj za pol leta zavrtnjen, če želi postati asociiran vitez, za eno leto pa, če hoče biti asekuriran vitez.

Za izvoljene viteški zbor na seji določi dan sprejema. Kakor smo že zgoraj omenili, morajo ta dan novi kandidati k sv. zakramentom. To v pravilih sicer ni predpisano, a je obvezna tradicija reda. Kaj potem sledi, o tem molče pisani in ustni viri. Vitezi sicer

ne prisegajo, da bodo o tem molčali, kakor delajo framasoni, le možka, viteška beseda se od njih zahteva. A to tudi viteško drže. Lahko pa rečemo, da je ves obred nekaj tako globoko zamišljenega in slikovitega, da mora mlade viteze spraviti v pravo viteško mišljenje in razpoloženje, ter jim za celo življenje ostati v živem spominu. Isto velja o poznejših tajnih ceremonijah, s katerimi netijo viteškega duha, kakor n. pr. za spomin vernih duš...

Ko je bil kdo sprejet v prvo viteško stopnjo, postane pravo-močen vitez, z vsemi pravicami, bodisi asekuriranega, bodi asociriranega viteza. Ob tej priliki se mu zaupa tudi tajno spoznavno znamenje (Pass word), po katerem se vitezi med seboj spoznajo, četudi nimajo vidnih znamenj na sebi. Tako vidna, kakor tajna znamenja so za različne viteške stopnje različna. Tajna se po potrebi spreminjajo. Vrhovni tajnik jih v sporazumu z ostalim vrhovnim vodstvom določa in velikim vitezom poedinih zborov priobčtuje. Glede vitezov četrte stopnje (Fourt degree) veljajo v tem oziru še posebna pravila.

Vsak viteški zbor, za katerega je treba najmanj 20 asekuriranih članov (drugače se združi s kakim drugim zborom), ima svoje posebno ime in posebne klubove prostore, kjer se zbira k sejam in drugim uradnim in družabnim prireditvam. Red ni naklonjen preveliki cepitvi. Četudi bi v kakem manjšem mestu moglo biti več zborov s predpisanim minimalnim številom članov, hoče imeti le en močan zbor, da z združenimi močmi lažje vrši svoje poslanstvo na znotraj in na zunaj, ter si mora postaviti lasten dom. V vseh večjih mestih obstoje lepi domovi Kolumbovih vitezov, v katerih polje živahno viteško in družabno življenje, ker nudijo ves komfort, ki ga zlasti mladi Amerikanci hočejo. Velikega pomena so ti domovi za gojitev bratske vzajemnosti in viteškega duha.

Posamezni viteški zbori morajo imeti vsaj eno uradno sejo na mesec. Za te seje je po splošnih pravilih določen program, obsegajoč 22 točk. Ko so se s tajnimi znamenji vsi vitezi izkazali kot pristne, duhovni vodja, ali v njegovi odsotnosti veliki vitez z molitvijo otvori formalno sejo, ki se začne s posebno himno. Ko so izčrpali ves uradni program, se seja zopet zaključí z molitvijo in sklepno himno. Sklepe in ukrepe, ki spadajo v območje višje redovne oblasti, kakor n. pr. imena zavarovanih umrlih članov, izključitev enega ali drugega itd., dotični uradniki zbora sporoče uradnikom državnega oz. vrhovnega zbora.

Vsak zbor skrbno pazi na to, da je kot celota na dobrem glasu. Ako se kdo igra z dobrim imenom zbora, pride pred zborovo sodišče, ki ga ali kaznuje ali suspendira ali izključi. Za nekatere prestopke pravila izrečno zahtevajo eno izmed imenovanih kazni. Tako n. pr., če kdo več ne izvršuje svojih verskih dolžnosti, če je povzročil kak javen škandal, recimo, da je bil popolnoma pijan, če je izdal skrivnosti, če je zlorabil viteško čast v dobičkanosne namene, če se je neviteško obnašal napram svojim sočlanom, zlasti višjim, če je kalil

medsebojno soglasje. V vseh teh in še drugih slučajih ga mora zborovo sodišče po pravilih kaznovati. Tudi vsak poedini vitez mora gledati na to, da se nihče ne igra z dobrim imenom zbora. Ako je kaj takega zvedel in se je z gotovostjo prepričal o pregrešku, mora takoj vložiti proti dotičnemu pismeno tožbo na zbor. Če ga je zborovo sodišče spoznalo krivega in je sam krivdo priznal, mu veliki vitez naloži določeno kazen. Če pa je bil krivim spoznan, a krivde ne prizna, gre zadeva na sodišče državnega viteškega zbora kot drugo instanco, da ta končno odloči. Za tožene velike viteze je prva instanca državni viteški zbor, za člane najvišjega viteškega zbora, ne izvzemši vrhovnega viteza, pa vrhovni eksekutivni odbor (Board of Directors).

To bi bil kratek oris zunanje in notranje organizacije tega tajnega reda. V njegove komplicirane podrobnosti, kolikor je podporna organizacija, se ne spuščamo, ker kot tak za nas nima pomena. Preidimo k njegovemu podrobnemu delu za Boga in cerkev, za domovino in narod. Tudi to moremo le v najglavnejših potezah očrtati.

4. Delo reda Kolumbovih viteзов.

A. Za Boga in cerkev.

Nad 700.000 samih moških, praktičnih katoličanov, med njimi velik del družinskih očetov v bolj ali manj vplivnih javnih službah, to že samo na sebi pomeni velik kapital dela za Boga in cerkev. A ti možje so organizirani v veliko armado lajiških apostolov, ki z roko v roki delujejo s cerkvijo za razširjanje kraljestva božjega. To pomeni še več. Da se je katoliška cerkev v Zedinjenih državah, čeravno je izključno sama nase navezana, iz gorčičnega zrna razrasla v mogočno drevo, ki nadkriljuje vse druge tamkajšnje konfesije, gre med človeškimi činitelji ena glavnih zaslug Kolumbovim vitezom. Njih delo za Boga in cerkev v duhu reda ni agresivno, ne kričavo, a zato nič manj uspešno.

Že večkrat so se nad katoliško cerkvijo v Ameriki zbirali črni oblaki, ki so grozili uničiti delo dolgih let. Kolumbovi vitezi so bili vedno na mestu, da ji pomagajo jih razpršiti. Na; omenimo med drugim boj za katoliško šolo v državi Oregon. Tam je bila obvezna državna brezverska šola že uzakonjena in katoliškim župnijskim šolam zadan smrtni udarec. Le zadnja zvezna instanca bi morala to postavo še potrditi in bila bi polnomočna. S strahom je vsa katoliška Amerika čakala, kako bo ta odločila. Ko bi bila postavo potrdila, bi bile v principu vse katoliške župnijske šole širom Unije obsojene na smrt. Šlo je namreč za to, ali je prisilna državna šola proti ustavi Zedinjenih držav, proti kateri ne velja nobena postava poedinih držav, ali ne. Ako bi bilo vrhovno sodišče izjavilo, da ni proti ustavi, bi bile posamezne države druga za drugo uzakonile obvezno državno šolo in župnijske bi ostale prazne. Ker je pa tam cerkev brez šole kakor starši brez otrok, bi bilo imelo to za cerkev nedo-

gledne posledice. Ko je hierarhija Kolumbove viteze opozorila na to veliko nevarnost in jih pozvala na pomoč, so takoj nastopili, porabili ves svoj vpliv, odprli svojo blagajno in tako omogočili portlandskemu nadškofu Christie-ju velikopotezni proces, katerega izid se je glasil: Postava za prisilno državno šolo je protiustavna. Svoboda vere in vzgoje je ena temeljnih točk ameriške ustave, ki je ne sme nihče rušiti. Vsa katoliška Amerika se je oddahnila.

Drugi slučaj. Ko je Amerika posegla v svetovno vojsko, so tudi armade katoliških vojakov kot zvestih patriotov hitele čez morje. A v verskem oziru zanje zdaleka ni bilo dosti poskrbljeno. Zopet so bili Kolumbovi vitezi, ki so cerkev rešili skrbi, kaj bo s temi njenimi otroki. Takoj v začetku so zbrali en milijon dolarjev v ta namen. Pozneje, ko se je vojska le vlekla in zavzemala vedno večje dimenzije, so zamislili kampanjo za vojni sklad, ki je narastel na 15 milijonov dolarjev. S tem velikim skladom so bili kos vsem nedostatnostim v dušnem in telesnem oziru vojakov. Še ostalo je, tako, da so mogli po vojski invalidom in drugim vojnim veteranom na razne načine pomagati.

Veliko zaslug za Boga in cerkev so si pridobili in si jih v vedno večjem obsegu pridobivajo z vzgojo katoliške mladine. Ameriška odraščajoča mladina, ne samo tista, ki je pohajala le v brezverske državne šole, marveč tudi ona, ki je obiskovala verske župnijske šole, je med 15. in 18. letom v največji nevarnosti, da se popolnoma odtuji veri in cerkvi. A vprav v tej najbolj vihravi dobi je bila preveč sama sebi prepuščena. Pač so obstojale in še obstojajo razne mladeniške cerkvene organizacije, zlasti društvo Najsvetejšega Imena za mladeniče (Holy Name Juniors). Toda v teh društvih so se zbirali le najboljši. Pretežni del je hodil svoja pota, mnogi vse prej kot viteška. Saj je statistika za par let nazaj dognala, da je med tatovi avtomobilov 51 odstotkov mladeničev pod 18. letom. Lasten avto je za ameriškega mladeniča v teh letih najvišji ideal. Kolumbovi vitezi so za to mladino zamislili posebno, njej prikladno organizacijo Malih Kolumbovih vitezov (Columbian Squires). Koj ko je kdo odrasel skavtski dobi, to je po 14. letu, ga skušajo kot malega viteza pridobiti za svoj viteški naraščaj.

Na svojem občnem zboru l. 1922. so najprej sestavili poseben odbor, ki naj bi preštudiral mladeniško vprašanje. Na sledečem glavnem zborovanju l. 1923. so na podlagi poročila tega odbora načrtali program. Poglavitna programna točka je bila vzgojna metoda. Ta ne sme biti ne policijska ne vojaška, ampak prijateljska, da, bratska. Naloga voditeljev bodi, nadzirati val prekipevajoče svobode malih vitezov, da kje čez bregove ne udari. Iz njih samih in po njih samih vzgojeni viteški ponos, ožarjen od idealov vere, bodi nasip, ki ga naj jim voditelji bratski pomagajo delati, da bo peneči se val svobode po strugi hitel dalje, dokler se ne zlije v ocean pravih Kolumbovih vitezov.

V dosego tega namena je pa treba dobro poznati mladeniško dušo z vsem njenim mišljenjem, čuvstvovanjem in življenjem. To more le poklican, teoretično in praktično izvežban voditelj. Za take je bilo treba najprej poskrbeti. Dobro, da na slovitem notredamskem vseučilišču v Indiani že delj časa obstoji posebna stolica za »boyologijo«, mladinsko vprašanje. Tam je vrhovni svet Kolumbovih vitezov ustanovil 15 štipendij in pozval absolvirane srednješolce, ki bi se hoteli posvetiti študiju mladinskega vprašanja. Takoj so bila vsa prosta mesta zasedena. Po dveletnem študiju se je 15 absolviranih mladinskih voditeljev razšlo po vsej državi, da se postavijo na čelo mladih vitezov. A to je bilo zdaleka premalo, zakaj armada mladih vitezov je rapidno naraščala in se vedno bolj podrobno organizirala.

Iz viteških krožkov so se razvili viteški odseki. Vsak odsek sme imeti le 16 malih vitezov z vitezom starosto na čelu (Senior Knight) ali svetovalcem (Counselor), kakor se tudi imenuje. Več viteških odsekov tvori viteški krožek (Circle). Ti krožki vsako leto iz sebe izvolijo lasten odbor po vzorcu viteških zborov, ki ima mesečne seje. Tudi posamezni odseki imajo tedenske seje z vitezom starosto ali svetovalcem na čelu, ki ob tej priliki uči, opominja, svari svojo viteško četo.

Da ves ta komplicirani aparat ne postane kaos, je treba velike previdnosti in veščega vodstva. Vrhovno nadzorstvo ima v rokah poseben mladinski urad najvišjega viteškega zbora. Državni in krajevni krožki so pod nadzorstvom državnih in krajevnih viteških zborov. Neposredno pa so krožki in odseki malih vitezov v oskrbi temu primerno kvalificiranih voditeljev. Za zadostni naraščaj teh je poskrbljeno s praktičnimi kurzi zanje, ki se vrše na raznih krajih. Najkrajši traja deset dni, najdaljši en mesec.

Ker je ta mladinska organizacija Kolumbovih vitezov še primeroma nova, je še niso mogli docela razviti, zlasti ker je naval vanjo prevelik. Toliko se pa že sedaj lahko reče, da so Kolumbovi vitezi z njo nekaj velikega zamislili. Tista mladina, ki dela cerkvi največ skrbi, je dobila v njih svoje Rafaele. Udarili so na pravo struno njenih src. Self government, samovlada, ki je v krvi Amerikanca in so jo zato tudi oni sprejeli v svoj vzgojni program, jim je utrla pot do mladih src. Potem pa še slovesni sprejem po primernem viteškem obredniku, ta je pravi magnet za mladino. Ni dvoma, da bodo Kolumbovi vitezi iz tega naraščaja dobili največ in najboljših vitezov, Bog in cerkev pa največ zavednih in odločnih bojnikov za svojo sveto pravdo.

Koliko pa še drugače store v ta namen! Za vzgojo katoliške inteligence ustanavljajo na raznih višjih šolah prosta mesta za katoliške dijake. Osrednje vodstvo reda je na katoliškem vseučilišču v Washingtonu založilo pol milijona dolarjev za 15 tako zvanih »večnih« ustanov. Omogočilo je izdanje ameriške katoliške enciklopedije, ki se zato imenuje »izdaja Kolumbovih vitezov«. Sami so naročili 30.000 izvodov. Izdali in razdelili so že na milijone letakov, brošur, knjig,

katerih namen je širiti boljše spoznavanje katoliške vere in cerkve pri drugovercih. Njih predavatelji vsepovsod nastopajo proti raznim verskim in socialnim zmotam.

Kar celotni red dela v velikem obsegu, to delajo krajevni viteški zbori v malem. Krajevni zbori so trdnjave župnij in središča katoliškega mišljenja in delovanja. Če župnik dela cerkev, šolo, društvene prostore, ali karkoli se že zahteva od dobro urejene ameriške župnije, na Kolumbove viteze lahko zida, da mu bodo pomagali. Odbor krajevnih zborov sicer nima pravice, članom nalažati izrednih datatev, ako ni v to posebej pooblaščen. Lahko pa nalaga neobvezne naklade, katere velika večina rada plačuje za domače župnijske potrebe. Obenem so krajevni zbori spretni organizatorji veselic, bazarjev, kolekt itd., ki so denarni viri za vzdrževanje ameriških župnij. Zadnje čase posamezni viteški zbori tekmujejo med seboj v financiranju lastnih dijaških ustanov, ki bodo marsikomu pomagale v duhovski stan.

Celo izven ameriških mej se razteza njih delo. Po vojni so ameriške protestantske sekte mislile, da se bo dalo v kalnih evropskih vodah izvrstno ribariti. Bogatim, kakor so, se je obetala še lepša žetev. Metodisti so se na kljub papežu kar v Rimu naselili. Njih ameriško urejena zabavišča, ki so jih tamkaj otvorili, so bila za rimsko mladino res magnet. Papež Benedikt XV. je radi tega s skrbjo gledal v bodočnost. Rešili so ga te skrbi Kolumbovi vitezi. L. 1920. jih je 200 z vrhovnim vitezom na čelu poromalo v Rim. Ob tej priliki jim je sveti oče sam maševal na vatikanskem vrtu in jih laskavo pohvalil. Morda jim je ob isti priliki odkril svojo bojazen radi propagande metodistov.

Že naslednje leto je najvišji zbor v San Francisco sklenil, da hoče na pobudo sv. očeta v Rimu ustanoviti in financirati igrišča, zabavišča in atletske kurze po ameriškem vzorcu. Takoj je votal en milijon dolarjev v ta namen. Danes vzdržujejo Kolumbovi vitezi štiri taka športna zabavišča v Rimu z lastnimi vaditelji. Stroški zanje znašajo na leto okroglo 50.000 dolarjev. Krijejo se večinoma z obrestmi v ta namen zbranega fonda. Tako so paralizirali nevarnost metodizma.

Ko se je v sosednji Mehiki pojavil boljševizem in je izbruhnilo preganjanje cerkve, so Kolumbovi vitezi za škofi prvi dvignili svoj glas in obsodili Callesovo početje, kot katoličani in kot pristni Amerikanci, ki spoštujejo svobodo vere. Zopet so zbrali milijondolarski sklad za razkrinkanje boljševizma in za obrambo ameriških vzorov pred njim. Štiri milijone letakov so razposlali širom Amerike, da pouče narod, kaj je in kaj hoče mehiški boljševizem. Po vseh večjih mestih so na svoje stroške aranžirali predavanja, ki naj bi ameriško ljudstvo poučila o nevarnosti, ki je pred durmi. Naročili so več kot en milijon izvodov obširne poslanice ameriškega episkopata, ki je nepostavnost Callesovega početja do kosti razgalila, ter jo razposlali na vse strani. Njih glasilo »Columbia« je Ameriški delavski

zvezi (American Federation of Labor) temeljito pokvarilo njene početne simpatije za mehiško boljševisko delavsko stranko »Crom« (Confederation Regional Obrera Mexicana). Calles je radi tega drakonično nastopil proti Kolumbovim vitezom, ki so takoj ob izbruhu preganjanja začeli organizirati katoliško mladino. Papež pa jih je v svojem apostolskem pismu »Iniquis afflictisque« imenoma pohvalil, ker so šli z ramo ob rami z duhovščino v boj za pravico.

B. Za domovino in narod.

Kadarkoli je domovino in narod zadela kaka velika nesreča, so bili Kolumbovi vitezi vedno med prvimi, ki so prišli na pomoč. Zadnja leta, odkar so Kolumbovi vitezi zrasli, je bilo mnogo takih nesreč: potres (California), povodnji (Colorado, Kansas, Ohio, Texas, ob Missisippiju), ogromni požari (Chelsea, Salem, Ontario, N. Minnesota), cikloni (Florida, Maryland) itd. Najlepše pa so Kolumbovi vitezi pokazali svoj patriotizem v času vojna. Ko so l. 1916. ameriške čete stale ob mehiški meji, so na svoje stroške vzdrževali 16 lepo urejenih in dobro opremljenih vojaških zasilnih domov, v katerih so čete našle svoje priljubljeno razvedrilo. Vojna oblast je takrat prvič postala pozorna na domoljubno delo Kolumbovih vitezov in jim to tudi na polna usta priznala.

Še več so storili za domovino in narod med svetovno vojno in v letih po njej. Okrog 100.000 vitezov je bilo mobiliziranih. S svojim 15milijondolarskim skladom so ne samo katoliške vojake duhovno oskrbeli, ampak celokupni ameriški vojni sili na evropskih bojiščih na vse mogoče načine pomagali. V podrobnosti se ne moremo spuščati, ker bi bilo treba o tem pisati celo knjigo. Sicer so jo pa že sami napisali.⁴ Domače in tuje vojaške kakor civilne najvišje oblasti niso mogle dosti prehvaliti njih nesebične požrtvovalnosti. Razni klevetniki so morali spričo neoporečnih dejstev radi ali neradi umolkniti. Po vojski so bili zopet prvi, ki so se zavzeli za bivše vojake in invalide.

V industrijskih središčih so vzdrževali posebne poselske urade, ki so šli delavcem brezplačno na roko, da so čim prej dobili delo. Več stotisočem bivših vojakov so pomagali do dela in jela. Tisoče in tisoče teh je vojska zalotila sredi pota do kake strokovne ali višje izobrazbe in boljšega gmotnega stanja. Tisoče drugih bi bila hvaležna domovina rada nagradila z boljšimi službami, a jim je manjkalo so-razmerne izobrazbe. Za vse so se zavzeli. S preostalim vojnim skladom so na raznih katoliških višjih šolah vzdrževali 400 dijakov, da so mogli nadaljevati pretrgane študije. Organizirali in financirali so 150 tako zvanih večernih šol akademskega in strokovnega značaja. Te šole je obiskovalo od l. 1919. do 1925. 313.916 bivših vojakov in še 73.581 civilnih slušateljev. Za one, ki niso mogli obiskovati teh večernih kurzov, so uredili tako imenovane korespondenčne šole, ko

⁴ M. F. Egan — J. B. Kenedy: Knights of Columbus in Peace and War. 2. vol.

učitelj pismeno lika svoje učence in ti pismeno odgovarjajo. Štiri in pol leta so Kolumbovi viteži vojnim veteranom na ta način omogočali strokovno izobrazbo, to je dokler ni bil vojni sklad izčrpan. Približno 100.000 bivših vojakov je bilo v teh njih šolah. Za svoje lastne člane stalno vzdržujejo te vrste šole. Povprečno 8000 vitezov se po tej poti izobrazuje.

Prav posebno pozornost so obrnili na vojne invalide. Za 39.220 so poskrbeli v raznih dobroteljih zavodih. Da bi se tam preveč ne dolgočasili, so jim oskrbeli ves mogoči ameriški razvedrilni komfort. Krajevni viteški zbori so jih opremljali še z vsemi dnevnimi potrebščinami, tobakom, pisalnim papirjem, sadjem itd. Zavzeli so se za invalide, katerim domovina ni zadosti povrnila žrtev, ki so jih doprinesli zanjo. Ameriški legiji, ki je prevzela njih pravično pravdo in organizirala v ta namen poseben skad, so darovali 50.000 dolarjev. Poleg tega so še društvu invalidov dali 75.000 dolarjev za vzdrževanje lastnega urada.

Njih navdušenje za ameriške narodne vzore se lepo zrcali iz tega, ker vsestransko pospešujejo in veliko žrtvujejo za poznavanje domače zgodovine in državne ustave. Že pred 25 leti so na washingtonskem vseučilišču ustanovili stolico za ameriško zgodovino. L. 1921. so osnovali še poseben historični odsek z istim namenom. Razpisali so nagrado 7500 dolarjev za najboljšo zgodovino Amerike. Založili so celo vrsto poljudno-znanstvenih del. Viteži četrte stopnje so zamislili še neko drugo patriotično akcijo. Da bi mladina obojega spola in kateregakoli veroizpovedanja dobro poznala ameriško ustavo, znala ceniti in braniti njene vzore, so zbrali poseben sklad, iz katerega vsako leto razpišejo več nagrad za najboljše delo o posameznih vprašanjih glede ustave. Okrog milijona dijakov in dijakinj študira in piše, da dobi kako nagrado, o kateri seveda še isti dan vsa Amerika zve. Nedvomno je to izvrstna državljanska šola, ki bo dala zavedne državljanke, ponosne na ustavo svojih očetov.

Tema dvema vzoroma: Za Boga in domovino je posvečeno tudi redovno glasilo vitezov »Columbia«. Tiskajo je v lastni, najmoderneje opremljeni tiskarni. Izhaja mesečno v 750.000 izvodih na 52 straneh velike oblike (folio). Tiskarski stroj vrže 35.000 kompletnih izvodov na uro, adresar pa 12.000 na uro.

Spričo vsega tega dela in žrtev Kolumbovim vitezom pač ne more nihče očitati, da jim je geslo: Za Boga in domovino le fraza. Že njih milijoni, ki so se raztočili v razne dobrotelne namene, dosti glasno govore. Koliko jih je bilo, tega menda sami ne vedo. Za svoj srebrni jubilej l. 1927. so izdali, da so v teku svojega obstoja samo za članstvo izplačali nad 24 milijonov dolarjev. Njih skupno premoženje je znašalo zadnjega junija 1927 25,527.861 dolarjev. V tem pa ni všteto premoženje posameznih zborov, ki imajo po večjih mestih domove milijonske vrednosti. S takim kapitalom, ki se vsako leto pomnoži, bodo še marsikaj lahko storili za Boga in domovino.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJI (17U: (17UNICA

00000463103

